

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ, МІСТА: ПОЛІТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Анотація. Досліджено екологічні аспекти сталого розвитку регіонів, міст, проаналізовано чинні нормативно-правові акти регіональної політики держави, виділено принципи сталого розвитку суспільства для збереження природного середовища нащадкам.

Аннотация. Исследованы экологические аспекты устойчивого развития регионов, городов, проанализированы действующие нормативно-правовые акты региональной политики государства, выделены принципы устойчивого развития общества для сохранения природной среды потомкам.

Annotation. Environmental aspects of sustainable regions and cities development have been studied, legal acts of state regional policy have been analyzed. Principles of sustainable development of society for conservation of environment for descendants have been pointed out.

Ключеві слова: екологічні аспекти, навколишнє середовище, сталий розвиток.

На всіх етапах розвитку суспільства виробництво матеріальних благ є процесом взаємодії людей і природи. В умовах науково-технічного прогресу очевидним є посилення взаємодії і взаємозалежності матеріального виробництва й природи. Подальший розвиток продуктивних сил неминуче пов'язаний з включенням у господарський обіг дедалі більшої кількості природних ресурсів і збільшення навантаження на навколишнє середовище.

Використання природних багатств повністю залежить від рівня розвитку продуктивних сил і, навпаки, наявність відповідних природних умов і ресурсів істотно впливає на розвиток продуктивних сил, прискорюючи або сповільнюючи динаміку їх.

Україна належить до країн з високим рівнем негативних екологічних наслідків виробничої діяльності, у зв'язку з чим проблема охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів набуває першорядного значення.

У сучасних умовах екологічний аспект економічної безпеки України має надзвичайно велике значення і вимагає посиленої уваги з боку держави.

Питання окремих теоретичних положень сталого розвитку для України розглядалися та висвітлювалися такими діячами: Трегубчук В. М., Мацейків М. М., Руденко Л. Г., Рутинський М. Й., Гуцуляк Г. Д., Мельник С. К. та іншими вченими.

Метою роботи є дослідження екологічних аспектів сталого розвитку регіонів, міст; аналіз чинних нормативно-правових актів регіональної політики держави; виділення принципів сталого розвитку суспільства для збереження природного середовища нащадкам.

Людство почало усвідомлювати необхідність радикального переогляду стратегії свого розвитку лише після того, як процеси деградації біосфери прийняли такий розмах, що почали приводити до яскраво виражених глобальних змін всіх її елементів (земля, вода, повітря), включаючи здоров'я самої людини.

"Сталий розвиток" (англ. *Sustainable development*) – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі.

Перехід до сталого розвитку – це глибока, науково обґрунтована раціоналізація природокористування з метою забезпечення тим, що живуть зараз і наступним поколінням здорового середовища існування і достатньої забезпеченості природними ресурсами. Це складний, багатобічний, цілеспрямований та керований процес суспільного розвитку [1; 2].

Чітка послідовність дій, спрямованих на врегулювання якості навколишнього середовища як надзвичайно важливої передумови переходу до моделі сталого розвитку економіки, залежить від цілого ряду чинників. Серед них першочергового значення на сучасному етапі ринкових трансформацій в Україні набувають:

- організація моніторингу забруднень і джерел забруднення, визначення рівнів забруднення всіх складових елементів і ресурсів природного середовища та виявлення найнебезпечніших для здоров'я людини місць;
- організація системного моніторингу за трансформацією ландшафтів і агроландшафтів, зміною стану наземних і водних екосистем під впливом антропогенних навантажень;
- оцінка негативних впливів на людину й екосистеми стосовно гранично допустимих і критичних рівнів забруднень та антропогенних навантажень, а також розробка критеріїв допустимості і критичності цих впливів на різні елементи біосфери й людину;
- оцінка екологічної, економічної, соціальної та естетичної шкоди, яка завдається навколишньому середовищу внаслідок його забруднення і деградації;
- прогноз динаміки антропогенних впливів і навантажень на біосферу, а також оцінка негативних наслідків, що виникають при цьому;
- обґрунтування пріоритетних напрямів природоохоронної діяльності та розв'язання ресурсо-екологічних

проблем соціально-економічного розвитку регіону, області й району з урахуванням вимог ресурсо-екологічної безпеки;

- розробка ефективних та екологічнобезпечних техніко-технологічних рішень, оптимальне, з погляду екологічних критеріїв, розміщення підприємств і виробництв, що дасть можливість істотно зменшити негативні навантаження на природу;

- визначення напрямів, способів і методів реструктуризації та модернізації екологічнонебезпечних виробництв і підприємств [3; 4].

Подальший розвиток суспільства включає дотримання концепції сталого розвитку, що вимагає забезпечення сьогоднішніх постійно зростаючих потреб із збереженням такої ж можливості для майбутніх поколінь. Упровадження в життя цієї концепції потребує розроблення відповідного еколого-економічного механізму, що забезпечив би виконання вимог усіма господарюючими суб'єктами як на мікро-, так і на макрорівні незалежно від рівня економічного розвитку країни.

Проведений аналіз переконливо свідчить, що Україні вкрай потрібна послідовна державна політика, спрямована на втілення в реальну практику господарювання й суспільного життя принципів сталого соціально-економічного розвитку.

Література: 1. Дорогунцов С. Сталий розвиток – цивілізаційний діалог природи і культури / Дорогунцов С., Ральчук О. // Вісн. НАН України. – 2001. – № 10. – С. 17. 2. Руденко Л. Г. Україна на шляху до сталого розвитку / Руденко Л. Г., Горленко І. А., Олещенко В. І. – К. : Інститут географії НАН України, 2000. – 29 с. 3. Стан навколишнього середовища і його вплив на трудові ресурси Львівської області / М. І. Долішній, В. М. Трегобчук, Г. Д. Гуцуляк та ін. – Чернівці : Прут, 1999. – С. 149–150. 4. Конституція України. – К. : Вікар, 1996. – С. 18–22.